

„Szőlőhegyek gazdagsága”

KÜLTERÜLETI SZŐLŐHEGYEK TRADICIONÁLIS GAZDÁLKODÁSBA
VONÁSÁT CÉLZÓ DISSZEMINÁCIÓS ÉS PARTNERSÉGÉPÍTŐ SZAKMAI
RENDEZVÉNYEK A VASI-HEGYHÁTON

Hegypásztor Kör – 1985-től

- présházak felújítása
- közösségi programok
- néprajzi táborok
- Teleház
- Községi Ház a faluban
- zsúpkészítő műhely a hegyen
- Erdei iskola
- Orbán-napi Hegyi Vigadalom
- helyi termékek
- népi mesterségek

Mi is volt a szőlőhegy?

A paraszti gazdaság fontos része:

- Széna
- Gyümölcsök
- Gyógynövények
- Szőlő
- Bor
- Pálinka

Mi is volt a szőlőhegy?

Önálló igazgatási egység:

- Hegyközség, hegybirtokosok
- Gyepű, hegykapu
- Saját szabályok (artikulusok)
- Hegybíró
- Hegypásztor
- A falvaktól 1-2 km-re, gyakran erdős területbe ékelődve

Mi is volt a szőlőhegy?

Közösségi élet színtere,
kikapcsolódás a férfiak életében.

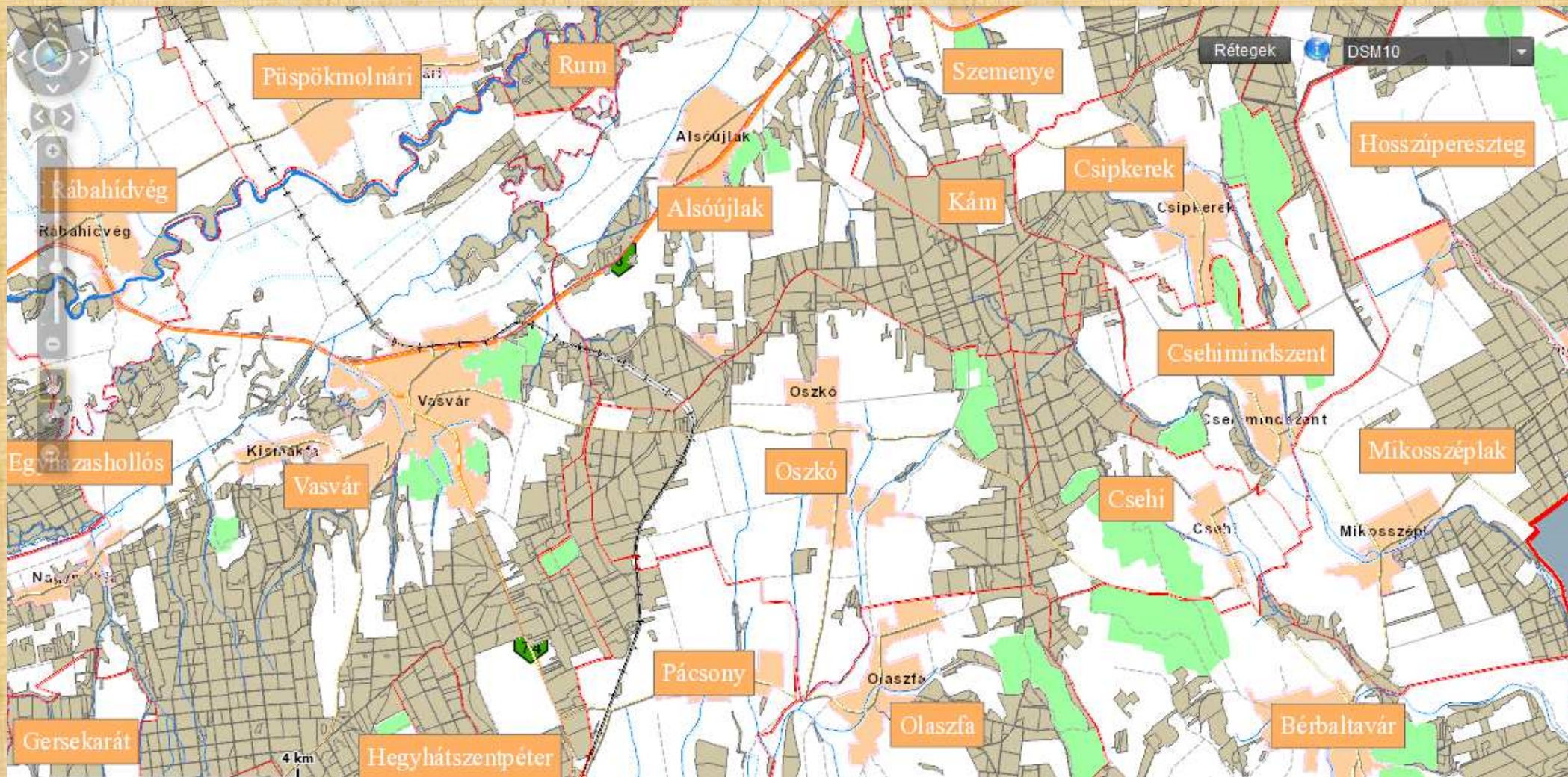

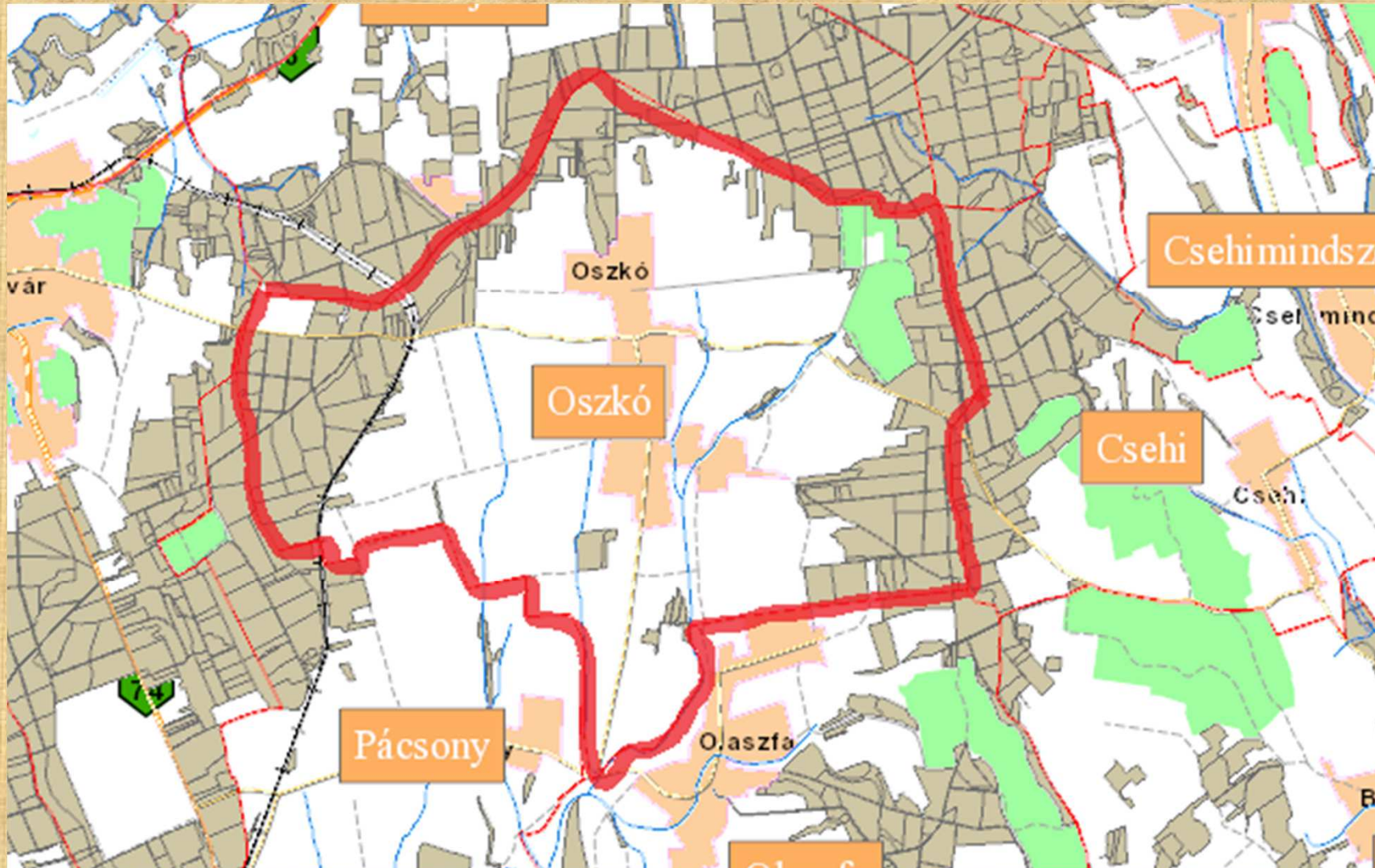
Szőlőhegyek a Vasi Hegyháton

- 22 kistelepülés és Vasvár kisváros
- 19 rendelkezik szőlőhegyel
- szőlőhegyek mérete: 70 ha – 350 ha
- infrastrukturális ellátottság: szegényes
  - o néhány szőlőhegy esetében van csak vezetékes villamos-energia ellátás, az osztkői szőlőhegyen a Hegypásztor Pincéknél szigetyszerű napelemes energiaellátás
  - o egyéb közművek nem elérhetők
  - o utak nem szilárd burkolatúak, folyamatos karbantartást igényelnek, sok helyen nem az eredeti nyomvonalon haladnak
- Hegyháti Borbarát Kör 2005 óta

www.vasteir.hu

www.vasteir.hu

A szőlőhegyek birtokszerkezete

Oszkó

A Farkas-erdőbe zárványszerűen ékelődő, domboldali formát követő szőlőhegy zonális területhasználata **1857**-ben: a szőlőhegy lábánál, a **szekérúthoz** közel lévő **présházpincék** szabályos beépítésű sora a környező **gyümölcsös kaszálókkal**, a domboldalban húzódó **szőlőkkel** és a dombtetőn a **gyepűt** szegélyező kisebb gyümölcsös kaszálókkal.

(Illés Péter: *Tendenciák és hatások a délnyugat-dunántúli paraszti szőlőhegyek hagyományos (1960 előtti) tájszerkezetének fejlődésében*)

1857

2010

A szőlőhegyek ma

- elhanyagolt területek és gondozott birtokok váltják egymást
- az elhanyagolt területeken számos inváziós növényfaj szaporodott el (fehér akác, szíriai selyemkóró, kanadai aranyvessző, bálványfa...)
- a mezőgazdasági termelésben kevés szerepe van, nem versenyezhet a modern mezőgazdasági technológiákkal és méretekkel
- tulajdonosi kör nehezen beazonosítható, sok tulajdonos, gyakran távoli lakóhellyel
- a népi építészet emlékei még fellelhetők: pl. zsúpfedeles présházak, tömésfalú épületek!
- hagyományos tájfajták jelenléte jellemző még az elhanyagolt területeken is, génbank!
- a kikapcsolódás élményét nyújtják még ma is!
- alternatív turisztikai lehetőség: a hagyományokra építő természet-közeli turizmus
- apróparcellás birtokszerkezet hazai maradványai (ld. kép a következő oldalakon)

Országos helyzet

- csak becsléseket lehet tenni a zártkerti területek nagyságára, pontos statisztikát nem ismerünk
- ismert adat: 500 m² alatti szőlőterületek országosan összesen 1820 ha-t tesznek ki
- a Vasi Hegyháton egy szőlőhegyi birtok átlagos mérete 1500-2500 m² (szőlő, présház, kaszáló, gyümölcsös együttesen)
- országosan hozzávetőleg 10 –12 ezerhektárnyi többé-kevésbé használaton kívüli, elhanyagolt szőlőhegy/zártkert lehet
- a problémák, hiányosságok országosan hasonlóak lehetnek (általunk jól ismert terület: Vas és Zala megye)

Célok

- Nem csupán az a cél, hogy a gaz eltűnjön és gondozott területek legyenek, a szőlőhegyek eredeti funkcióját és jellegét is meg kell őrizni!
  - Fontos, hogy minél több helyben vagy környéken lakó megtalálja a saját életében a szőlőhegyek helyét, és gondozzon, használjon egy-egy birtokot. A komolyan érdeklődőket hozzá kell segíteni az ingatlanszerzéshez és/vagy birtokbavételhez (információkkal, jogi szabályozásokkal...).
  - A tartósan elhanyagolt területeket közösségi használatba kell vonni: helyi közösségi erőforrássá válhat, hátrányos helyzetű emberek megélhetését segítheti.
  - A szőlőhegyek épített -, természeti- és szellemi örökségét védelem alá kell helyezni!
  - A tájfajtaikat, a hagyományos mezőgazdasági technológiákat meg kell őrizni és tovább kell éltetni.
  - Közösségi infrastruktúra-fejlesztések szükségesek: energia- és ivóvízellátás (megújuló energiák bevonásával is) valamint utak kiépítése (esetleg egyéb közművek).
- Összegezve:** a szőlőhegyek olyan komplex fejlesztésére és védelmére van szükség, amely a hagyományos szőlőhegyi környezet jellegének és funkciójának megtartása mellett és révén generál értékeket az aktív tulajdonosok és a helyi közösség számára.

Problémák, melyek jelenleg akadályozzák a célok elérését

- 1. Elaprózódott nadrágszík-parcellák:** A hajdan átlag 3-5000 m²-es birtokok gyakran megfeleződtek vagy harmadolódtak.
- 2. Nagyszámú tulajdonos:** Jellemzően 10-20 tulajdonosa van egy ilyen kis teleknek, és ez a szám folyamatosan nő. A kis tulajdonrészű vagy távoli tulajdonosok inaktívak, az esetleg aktívak mozgástere egyre korlátozottabb.
- 3. Elhalálozott tulajdonosok:** Akiknek a tulajdonrésze nem lett hagyatékolva (csak költséges és hosszadalmas tóthagyatékkal kezelhető).
- 4. Külföldi tulajdonosok:** Akik már rég óta külföldön élnek, gyakran elérhetetlenek vagy nem hajlandóak foglalkozni az ügyvel.
- 5. A hagyományos présházak pusztulnak,** közben tájképromboló, néha ízléstelen épületek épülnek. A települések rendezési terve nem terjed ki általában a zártkertekre.
- 6. A szőlőhegyen idegen növények telepítése:** Néhányan a kivágott szőlő helyére akácfákat vagy fenyőt telepítenek. Ragadós példa!
- 7. Ingatlanspekulációk:** A rég elhanyagolt tulajdon hirtelen nagyon értékesé válik, ha van rá érdeklődő. Távolról jött emberek megvásárolnak területeket, melyek ezt követően még rosszabb állapotba kerülnek.
- 8. A tulajdonszerzés költségei** itt különösen magasak és aránytalanok. Ld. Következő konkrét példát!

Költségek ingatlanvásárlás esetén – 1500 m², 2 hrsz-on

Megnevezés	Összeg
I. Telek ára	45 000 Ft
II. Hatósági díjak	25 200 Ft
1. Földhivatal – nem hiteles tulajdoni lapok lekérése TAKARNET-rendszerből	2 000 Ft
2. Földhivatal – telkek átjegyzése az új tulajdonos nevére (2 hrsz. esetében)	13 200 Ft
3. Eljárási illeték – halotti anyakönyvi kivonat kikérése özvegyi jog törléséhez (1 tétel esetén)	2 000 Ft
4. Tulajdonszerzési illeték - vételár 4%-a	2 000 Ft
5. Térképadatok lekérése földhivatalból telekkitűzéshez	6 000 Ft
III. Egyéb kapcsolódó díjak	55 000 Ft
1. Ügyvédi díj – szerződés, adás-vétel intézése (esetleg póthagyatéki eljárás plusz költség!)	25 000 Ft
2. Telekhatár kitűzetése földmérővel	30 000 Ft
IV. Egyéb felmerülő költségek	29 000 Ft
1. Telefonköltség, postaköltség, útiköltség – tulajdonosok meg- ill. felkeresése	7 000 Ft
2. Az ingatlanokkal foglalkozó személy/munkatárs bére (br.120.000 Ft havi bérnél) – összesen 24 óra	22 000 Ft
Összes telekár-feletti költség (II.+III.+IV.):	109 200 Ft
Összes ráfordítás (I.+II.+III.+IV.):	154 200 Ft

Lehetséges eszközök a problémákra

- a felmerülő problémák megoldására két pillérből álló eszközrendszer kifejlesztése szükséges:

➔ **VÉDELEM** (védelemi szabályozások, rendezési terv, szankcionálás, stb.)

➔ **FEJLESZTÉS** (ideiglenes vagy tartós közösségi használatba vétel, közmunka, szemléletformálás, információnyújtás, adminisztrációs terhek csökkentése, stb.)

- az eszközök leghatékonyabb kialakítása érdekében figyelembe kell venni kompetenciákat és a hatásköröket:

➔ **aktív helyi közösség**

➔ **település** (önkormányzat)

➔ **megye** (kormányhivatal)

➔ **országos** (minisztérium, országgyűlés)

Az előző 4 szint képviselőit szólítottuk meg a most záruló programsorozatunkba és kikértük véleményüket, javaslataikat

aktív helyi közösség:

- oszkói szőlősgazdák
- Hegyháti Borbarát Kör tagjai
- érdeklődő, aktív városi fiatalok
- konferencia: kinyitva más területek tapasztalatai irányába

település (önkormányzat):

- Hegyháti szőlőhegyes polgármesterek

megye (kormányhivatal) és országos (minisztérium, országgyűlés)

- valamennyi illetékes megyei hivatal és a Vidékfejlesztési Minisztérium képviselői

A tapasztalatokat összegezzük, továbbítjuk a Minisztérium számára egy tanulmány formájában.

Elérhetőségek

Hegypásztor Kör

9825 Oszkó, Molnár Antal u. 4.

www.oszko.hu

Kovács István elnök, istvan@oszko.hu, 30/378-0225

Zágorhidi Czigány Ákos ügyvezető, akos@oszko.hu, 30/530-0956

Polgárné Sarok Edit, sarok.edit@pannonhelyitermek.hu, 30/658-6255